

Zajímavosti z historie Křivoklátska II. Lovecký hvozd českých králů

(1100 - 1658)

Zdroj: foto autor

V hustém porostu mladých buků se ozval šramot. Větve se rozestoupily, na mýtinu vyšel statný dvanáctérák. Zvědavě se rozhlédl, pak náhle uskočil do strany a rozeběhl se otevřeným prostorem. S dupotem se odrážel od země, každým dalším a dalším cvalovým skokem nabíral na rychlosti. Na hrdě vztyčené hlavě unášel korunu svého majestátného paroží. Z okraje lesa ho upřeně sledovalo mnoho párů očí. Honců, dychtivých psů a netrpělivých koní. Všichni čekali na povel vrchního lovcího. Ten vyčkával. Ještě. A ještě. Až napjaté ticho a syrový vzduch konečně proužilo jeho rázné: "Vypustte psy!" Láje pestrobarevných psů se v mžiku rozlila po louce, hluboké rokle prostoupil jekot, táhlé vytí a překotné štěkání, které se odrážely od tmavých skal a v slábnoucích ozvěnách do daleka křížovaly celou krajinu. Vylekaní ptáci vylétli z korun stromů do bezpečí modravé oblohy, po které sem a tam kroužili v nepřehledných hejnech. Jelen poplašeně přidával a strhával s sebou další zvěř. Srnčí, jelení i kančí. Posvátný klid lesa se proměnil ve vzrušující drama, na stáda štvaných zvířat se dotahovala smečka vydrážděných psů. Za nimi se na splavených koních hnali jezdci, do luků a kuší už natahovali ostré šípy. Svěže zelené výhonky mladých buků skrápěly kapky čerstvé krve ...

Srdce křivoklátských lesů odedávna tvořily hluboké listnaté lesy s hustým podrostem keřů, pestrých plodin, koberec trávy a vonných bylin pod nimi. Nebylo proto divu, že se tu dařilo zvěři. Půda navíc byla svažitá a kamenitá, k zemědělskému obdělávání tak nikoho nelákala.

Královský lovecký hvozd

Dotud nedotčená divočina ležela nedaleko sídelního města Prahy a byla dobře přístupná hned ze dvou důležitých tras vedoucích na západ. Při jízdě koňmo z Pražského hradu navíc nebylo třeba překračovat žádnou větší řeku, cesta ještě k tomu vedla po rovině. Započetí tisícileté lovecké tradice tak nic nebránilo, naopak, vše se nabízelo. Za knížecí a později královskou honitbu Křivoklátsko sloužilo patrně již kolem roku 1.000 našeho letopočtu jako tzv. zeměpanský lovecký hvozd. V době míru byl lov důstojným způsobem, jak předvádět fyzické, bojové a organizační dovednosti, upevňoval navíc kolektivní myšlení a potřebnou spolupráci. Nebyl tedy pouhým zdrojem obživy, avšak i užitečnou sociální a diplomatickou událostí.

Zdroj: Samphotostock

Hrad Křivoklát

Zdroj: Wikipedie

V mlze křivoklátských lesů i hloubi historických nejasností zde byl založen i první lovecký hrad knížat a králů. Stalo se tak patrně kolem roku 1.110, jak napovídají zápisy v nejstarší české, Kosmově kronice. Za vlády českého krále Přemysla Otakara I. či na počátku vlády Václava I. tu postupně vznikala kamenný, pozdně románský až raně gotický královský hrad, dokončený pak za Přemysla Otakara II. Podle okolních křivých stromů zvaných "kláty" či křivé plošiny neboli "plátu", na které byl postaven, dostal název Křivoklát. V první polovině 13. století se stal Křivoklát jedním ze sídelních hradů českých králů a v roce založení nedalekého Karlštejna byl již více jak dvě stě let starý. V té době byl patrně nejdůležitější. Roli hlavního sídla přebíral od počátku 13. století v souvislosti s listinami vydávanými zde Přemyslem Otakarem I. a později Václavem I.

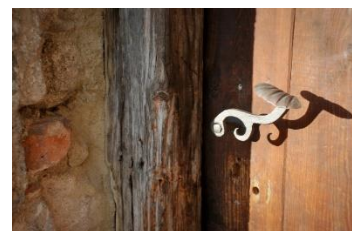
Zakládání dalších hradů na Křivoklátsku

Křivoklát však nebyl jediný. Počet středověkých hradů, tvrzí či opevněných dvorců, které panovníci na Křivoklátsku zakládali, dosáhl celého tuctu. Nedaleko se rozkládal známý dvorec ve Zbečně, který po celé 12. století sloužil jako jedno z center knížecího hvozdu, od roku 1249 zmiňovaný lovecký hrad Týřov, patrně tehdejší strážní bod nad důležitým brodem přes řeku Berounku, nebo dnešní Nižbor, založený zřejmě Přemyslem Otakarem II. a financovaný jihlavským a kutnohorským stříbrem. Často a rád na něm pobýval Václav II. A v jejich okolí pak rozestě hradů Jinčov, Jivno, Hradiště u Slatiny, Řebřík, Krakovec, Točnick či Žebrák a Zbiroh, nebo zaniklé tvrže historických jmen Bušohrad a Stražiště.

Přemysl Otakar II. (1233 - 1278). Zdroj: Wikipedie

Křivoklátsko tak bylo za Přemyslovců a později i za Lucemburků jednoznačně upřednostňovanou a zvýhodňovanou oblastí. Hustota jejich staveb ve zdejších lesích je skutečně pozoruhodná a patrně nesouvisela pouze s lovem zvěře, nýbrž i s ochranou tradičních důležitých tras směrem na západ, možná i s nějakým kolonizačním záměrem.

*Kdo vše bral za mnohá staletí v panovnických hradech a tvrzích Křivoklátska za kliku ... ?
Zdroj: foto autor*

Od 12. století plnila zdejší panovnická sídla i roli společenskou a symbolickou - byly zde vydávány důležité listiny a vedena významná jednání. Více než z Pražského hradu se tak nezdřídkla vládlo ze sídel zdejšího hvozdu. Prestiž celého území to, samozřejmě, jen zvyšovalo.

*Z panovnických sídel Křivoklátska se celému království nejednou skutečně vládlo.
Zdroj: foto autor*

Král Karel IV. pak v návrhu zemského zákoníku Maiestas Carolina (Codex Carolinus) stanovuje Křivoklát jako nezcizitelné zboží. Přestože majetek byl v dalších staletích několikrát dán do zástavy různým šlechticům, vždy se vrátil do panovnickových rukou a zůstával v majetku Koruny české.

*Karel IV. (1316 - 1378),
český král a císař Svaté říše římské.
Votivní panel Jana Očka z Vlašimi.
Zdroj: Wikipedie*

Autor článku: Ing. Zdeněk Mahler

Zdroj:
V. Cílek & kol.: Křivoklátsko, příběh královského hvozdu
Wikipedie